

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 321/2015-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. decembra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Milana Ľalíka a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 40 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 10/2015 z 26. februára 2015 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2 To 78/2013 z 2. októbra 2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva [REDACTED] podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 40 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 10/2015 z 26. februára 2015 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 10/2015 z 26. februára 2015 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e.

3. [REDACTED] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 355,72 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiatdva centov), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu advokáta [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 321/2015-16 z 26. augusta 2015 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) na ďalšie konanie pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prezumpciu neviny podľa čl. 40 ods. 2 listiny uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Tdo 10/2015 z 26. februára 2015 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“) v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 To 78/2013 z 2. októbra 2013 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“). Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 22 T 95/2011 z 22. februára 2013 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To 78/2013 z 2. októbra 2013 uznaný za vinného z prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a iné, za čo mu bol uložený peňažný trest, náhradný

trest odňatia slobody vo výmere desať dní a trest prepadnutia veci. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tdo 10/2015 z 26. februára 2015 sťažovateľom podané dovolanie odmietol. V ostatnom podal sťažovateľ sťažnosť ústavnému súdu. Pre úplnosť je potrebné skonštatovať, že Okresný súd Žilina rozsudkom sp. zn. 22 T 95/2011 z 11. mája 2012 (svojím prvým rozhodnutím vo veci, pozn.) rozhodol o oslobodení sťažovateľa z dôvodu, že nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bol obžalovaný stíhaný podľa § 285 písm. a) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Krajský súd uznesením sp. zn. 2 To 97/2012 z 31. októbra 2012 (svojím prvým rozhodnutím vo veci, pozn.) rozhodol o zrušení rozsudku Okresného súdu Žilina sp. zn. 22 T/95/2011 z 11. mája 2012 a vrátení veci na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľ v podanej sťažnosti koncentroval svoju argumentáciu do niekoľkých rovín.

3.1 V prvej rovine konštatuje, že *„Proti rozsudku Krajského súdu Žilina sp. zn. 2 To 78/2013 z 2.10.2013 som podal dovolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktoré tento súd uznesením sp. zn. 5Tdo 10/2015 z 26.2.2015 podľa § 382 písm. f/ Trestného poriadku odmietol.“*. Ďalej uviedol, že *„Najvyšší súd Slovenskej republiky odôvodnil rozhodnutie o odmietnutí dovolania v podstate tým, že som uložený peňažný trest o výmere 160,- Eur vykonal dňa 17.1.2014 zložením uvedenej sumy na účet Okresného súdu Žilina a taktiež som vykonal uložený trest prepadnutia veci - krátkej guľovej zbrane, samonabíjacej pištole zn. Arrow, model 002,9mm Luger, výr. č. PS 600252 už pred podaním dovolania. V odôvodnení svojho rozhodnutia o odmietnutí dovolania ďalej Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, že podľa § 92 ods. 2 Trestného poriadku, ak ide o odsúdenie na tresty uvedené v § 32 písm. b/ až k/, dochádza k zahladeniu odsúdenia ich vykonaním. V ustanovení o druhoch trestov je peňažný trest uvedený v § 32 písm. d/ Trestného zákona a trest prepadnutia veci v § 32 písm. f/ Trestného zákona. Výkonom peňažného trestu a trestu prepadnutia veci, teda už od času pred podaním dovolania, sa na mňa hľadí, ako by som nebol odsúdený. Keďže sa možnosť podania dovolania dáva predovšetkým dvom hlavným proti sebe stojacím stranám v konaní, základným princípom, ktorým sa musí tento inštitút mimoriadneho opravného prostriedku riadiť, je princíp rovnosti strán a to jednak čo do možnosti podania tohto opravného prostriedku, tak aj v*

samotnom procese, v konaní o ňom pred súdom. Pri dodržaní tejto základnej zásady v trestnom konaní by bolo proti jej zmyslu, aby strana v konaní mala možnosť dovolať sa mimoriadnym opravným prostriedkom konania na najvyššom súde vo veci, v ktorej už bol trest zahľadený s účinkami, že sa na páchatel'a hľadí akoby nebol odsúdený. Odsudzujúcim rozsudkom v zmysle § 163 až § 168 Trestného poriadku treba rozumieť taký, ktorý obsahuje výrok o vine páchatel'a a ak nedošlo k upusteniu od potrestania, výrok o treste a prípadne ďalšie výroky o náhrade škody alebo o ochrannom opatrení. Odsudzujúcim rozsudkom treba teda zároveň rozumieť taký rozsudok, na základe ktorého existujú účinky, že sa na páchatel'a hľadí ako na odsúdeného. Predpokladom na podanie dovolania, ako mimoriadneho opravného prostriedku je existencia odsúdenia páchatel'a. Pokiaľ platí fikcia neodsúdenia, ktorú zákonodarca spojil s inštitútom zahľadania odsúdenia, nemožno ju chápať podmienne tak, že pre určité prípady v trestnom konaní platí a pre niektoré nie.“.

K predostretému záveru sťažovateľ akcentoval: „Zo žiadneho ustanovenia Trestného poriadku nevyplýva, že by nemohol podať dovolanie odsúdený, ktorý vykonal uložený trest, s výkonom ktorého je spojená fikcia zahľadania odsúdenia, a že by len z tohto dôvodu mohol najvyšší súd podané dovolanie odmietnuť, ako sa stalo v mojom prípade. Bolo predsa mojou povinnosťou zaplatiť uložený peňažný trest, ak som sa nechcel vystaviť riziku nariadenia výkonu uloženého náhradného trestu odňatia slobody. Podanie dovolania bolo možnosťou, ako formou mimoriadneho opravného prostriedku dosiahnuť zrušenie rozhodnutí, ktoré sú z môjho pohľadu nezákonné. Postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý moje dovolanie bez preskúmania veci odmietol, bolo porušené moje ústavné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

3.2 V ďalšom sťažovateľ súhrne skonštatoval, že „Tak Okresný súd Žilina v prípade odsudzujúceho rozsudku, ako aj Krajský súd Žilina v oboch svojich uzneseniach a tiež Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí, ktorým odmietol moje dovolanie, sa dôsledne nevysporiadali s mojou argumentáciou vyjadrenou v odvolaní a dovolaní a nedali odpoveď na podstatu veci.“. Následne sťažovateľ predstrel veľmi podrobnú argumentáciu smerujúcu predovšetkým do sféry skutkových zistení a od nich sa odvíjajúcich nesprávnych skutkových záverov všeobecných súdov, pričom poukázal hlavne

na to, že „(i) Poukazujem na skutočnosť, že som sa útoku poškodeného bránil dovoleným a primeraným spôsobom. Bol to poškodený, ktorý na mňa čakal pred obytným domom a bol to poškodený, ktorý vyvolal fyzický konflikt, napadol ma, ja som nemal žiadny motív na to, aby som ho fyzicky napádal, moje konanie malo pri útoku zo strany poškodeného charakter nutnej obrany. Poškodenému som sa zastrelením nevyhrážal. (ii) Pri podávaní trestného oznámenia, 4 hodiny po tom, ako mal byť skutok spáchaný, nepopisoval poškodený, že by bol zbraňou do hlavy udretý, nespomínal, že by som sa mu vyhrážal zastrelením. Na hlavnom pojednávaní poškodený tvrdil, že keď robil výpoveď na policii, bol ešte v šoku a odpovedal len na otázky policajtov, ktorí ho vypočúvali. Keď však boli vypočutí ako svedkovia policajti, ktorí robili tieto úkony, a to [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], ani jeden z týchto policajtov nepotvrdil skutočnosť, že by poškodený bol v šoku, nebol schopný výsluchu a že by celý výsluch prebiehal len formou kladenia otázok. Následne poverený príslušník PZ 17.7.2009 začal vo veci trestné stíhanie pre prečin ublíženia na zdraví v štádiu pokusu. Pre prečin nebezpečného vyhrážania nebolo trestné stíhanie, ktoré bolo pôvodne začaté dňa 17.7.2009, vôbec začaté. Trestné stíhanie bolo pôvodne začaté len pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona. Trestné stíhanie bolo opätovne začaté a súčasne mi bolo vznesené obvinenie dňa 4.9.2009 pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona a pre prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Trestného zákona, až po výsluchu poškodeného [REDAKOVANÉ] 27.7.2009, pri ktorom už popisoval priebeh udalosti môjho útoku na jeho osobu inak. Uviedol novú skutočnosť, a to, že som sa mu mal vyhrážať zastrelením. Túto vyhrážku však nepočuli svedkovia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. (iii) Ohliadka miesta činu, ktorá bola vykonaná, bola vykonaná povrchno, nakoľko v zápisnici nie sú zaznamenané ani také veci, ako krvné stopy, ktoré sa tam mali nachádzať, nakoľko poškodený krvácal, a tiež údaje o čase jej vykonania sú nesprávne. (iv) Je tiež chybou práce polície, ktorá však nemôže byť pričítaná mne na vrub a v môj neprospech, že policajti vôbec neodobrali z tela poškodeného vzorky povýstrelových splodín a ani nedokazovali, či v prípade, že by malo dôjsť k výstrelu, ako to popisuje poškodený, by sa nachádzali v tvárovej časti poškodeného zvyšky spáleného strelného prachu, čo by sa určite museli nachádzať na takú vzdialenosť, na akú som mal na neho mieriť. Na druhej strane na mojich

rukách neboli zistené zvyšky týchto povýstrelových splodín, hoci policajný technik mi odobral stery z rúk. (v) ... mal byť vyšetrovací pokus vykonaný, nakoľko týmto vyšetrovacím pokusom sa mohla potvrdiť moja obhajoba, že v prípade, že by došlo k výstrelu, tak ako to popisoval poškodený, nebola by nájdená nábojnica tam, kde nájdená bola. Nakoľko nebol vyšetrovací pokus vykonaný v prípravnom konaní a nebol vykonaný ani súdom prvého stupňa, považujem to za chybu konania, ktoré rozsudku predchádzalo, aj s prihliadnutím na dôkaznú situáciu, keď okrem mojej výpovede a výpovede poškodeného neexistuje žiaden priamy ani nepriamy dôkaz o tom, za akých okolností došlo k výstrelu a v akej polohe sa nachádzala v okamihu výstrelu zbraň. ... Som toho názoru, že vyšetrovací pokus mal vykonať súd prvého stupňa, keď nebol vykonaný v prípravnom konaní povereným policajtom, hoci to bolo žiadané obhajobou aj pri preštudovaní spisu 1.7.2011. Keďže sa tak nestalo, treba opäť použiť zásadu v pochybnostiach v prospech obžalovaného a vychádzať z toho, že nábojnica po výstrele dopadla na miesto ako bola nájdená. Miesto, na ktorom bola nábojnica po výstrele nájdená, zodpovedá mnou popisovaným okolnostiam, za ktorých došlo k výstrelu, a zodpovedá tiež mnou popisovanej polohe pištole v okamihu výstrelu. Nie je možné pri hodnotení dôkazov argumentovať niečím k čomu dôkazy neboli vykonané a stavať moje odsúdenie len na domnienkach.“. Poukazom na jednotlivé nedostatočné a rozporné skutkové zistenia sťažovateľ vyslovil svoj právny záver na právne posúdenie predmetnej veci: „Pokiaľ ma súd neoslobodil spod obžaloby ohľadom pokusu prečinu ublíženia na zdraví z dôvodu § 285 písm. a/ Trestného poriadku, ako to urobil rozsudkom z 11.5.2012, tak som mal byť oslobodený spod obžaloby podľa § 285 písm. b/ Trestného poriadku, pretože skutok nie je trestným činom, nakoľko som konal v nutnej obrane. Ohľadom prečinu nebezpečného vyhrážania nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý som bol trestne stíhaný, čím bol daný dôvod na moje oslobodenie spod obžaloby podľa § 285 písm. a/ Trestného poriadku.“

3.3 V závere predostretej argumentácie sťažovateľ namietal aj porušenie svojho základného práva na prezumpciu neviny podľa čl. 40 ods. 2 listiny, k čomu v súhrne uviedol, že „Nepovažujem za presvedčivé, že pri novom prejednávaní veci pred súdom prvého stupňa stratili svoje opodstatnenie dôvody, z ktorých vznikli pochybnosti o mojej

vine, na ktorých základe som bol prvým rozsudkom vo veci oslobodený spod obžaloby v súlade s princípom in dubio pro reo.

...

Pokiaľ je možné trestnom konaní, na základe vykonaného dokazovania dospieť k niekoľkým približne rovnako pravdepodobným skutkovým verziám a súd sa prikloní k verzii, ktorá je pre obvineného nepriaznivá, porušuje princíp rozhodovania in dubio pro reo, a tým i zásadu prezumpcie neviny podľa článku 40 ods.2 Listiny základných práv a slobôd.

Všeobecné súdu hodnotia dôkazy podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku).

Odvolačí súd de facto rozhodol o mojej vine, akokoľvek bol procesne nútený vec uznesením vrátiť súdu prvého stupňa, čím dopredu určoval záver konania, aj keď k tomu v danej fáze nebol kompetentný. Týmto postupom nerešpektoval práva a kompetencie súdu prvého stupňa po tom, čo mu bola vec vrátená k opätovnému prejednaniu a rozhodnutiu. Pritom práve a len súd prvého stupňa mohol za danej procesnej situácii ako jediný preukázať vinu zákonným spôsobom.

Explicitný výrok o mojej vine pred tým, ako bola vina vyslovená právoplatným odsudzujúcim rozsudkom súdu, a to celkom nad rámec pravidiel pre konanie o opravnom prostriedku, je v priamom rozpore s princípom prezumpcie neviny, ako ho judikatórne vykladá Ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva.“

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, „... aby senát Ústavného súdu Slovenskej republiky po predbežnom prerokovaní... ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie a po vykonaní dokazovania takto rozhodol:

1. Rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 22T/95/2011-316 z 22.2.2013, uznesením Krajského súdu Žilina sp. zn. 2To/97/2012-340 z 31.10.2012, uznesením Krajského súdu Žilina sp. zn. 2To/78/2013-388 z 2.10.2013 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Tdo 10/2015 z 26.2.2015 bolo porušené základné právo [REDACTED] na spravodlivý proces a prezumpciu neviny, zaručené článkom 36

odsek 1, článkom 40 odsek 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Tieto rozhodnutia sa preto rušia.

3. Vec sa vracia Krajskému súdu Žilina na ďalšie konanie a rozhodnutie

4. Krajský súd Žilina je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia...“.

5. Na výzvu ústavného súdu sa k veci vyjadrila predsedníčka krajského súdu listom sp. zn. Spr 403/2015 z 5. októbra 2015 a predsedníčka najvyššieho súdu listom č. KP 3/2015-64 z 1. októbra 2015.

5.1 Z listu predsedníčky krajského súdu sp. zn. Spr 403/2015 z 5. októbra 2015 vyplýva, že:

„Z pohľadu odvolacieho súdu nie sú z obsahu sťažnosti zistiteľné argumenty odôvodňujúce porušenie sťažovateľom namietaného práva na spravodlivý proces vo veci vedenej pod sp. zn. 2To/78/2013.

V rámci konania pred odvolacím súdom tento zistil, že vo vzťahu ku skutkovým zisteniam tvoriacim podstatu súdeného trestného činu (prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1,2, písm. a) Tr. zák., a prečinu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák.) je napadnutý rozsudok výsledkom konania, v ktorom sa postupovalo podľa Trestného poriadku a v ktorom nedošlo k žiadnym chybám, ktoré by mohli mať vplyv na objasnenie skutkového stavu veci. Skutkové zistenia, tak ako sú vyjadrené v napadnutom rozsudku, sú správne a úplné, lebo zodpovedajú výsledkom dokazovania vykonávaného na hlavnom pojednávaní.

Sťažovateľ odvolanie založil na opakovaných dôvodoch svojej obhajoby použitej v konaní pred súdom prvého stupňa. S jeho námietkami, skutkovými a právnymi, sa ale súd prvého stupňa v rozhodnutí riadne vysporiadal a nenechal otvorenú žiadnu spornú otázku, riešenie ktorej by zostalo na odvolacom súde. Vina obžalovaného musí byť dokázaná na základe dôkazov vykonaných v súlade s Trestným poriadkom. Podľa názoru odvolacieho súdu prvostupňový súd postupoval pri hodnotení dôkazov dôsledne podľa § 2 ods. 12 Tr. por., teda hodnotil ich na základe vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom

uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivu aj v ich súhrne a dospel k logicky odôvodneným skutkovým zisteniam.

Podľa názoru odvolacieho súdu odôvodnenie namietaného rozsudku predstavuje dostatočný základ pre jeho výrok, lebo súd prvého stupňa v potrebnej miere vysvetlil, na základe akých právnych úvah rozhodol a jasne odôvodnil svoje skutkové zistenia a závery.

Ak súd prvého stupňa postupoval pri hodnotení dôkazov dôsledne podľa § 2 ods. 12 Tr. por., t.j. že ich hodnotil na základe vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivu aj v ich súhrne a dospel k logicky odôvodneným skutkovým zisteniam, odvolací súd nemôže napadnutý rozsudok zrušiť podľa § 321 ods. 1 písm. b) Tr. por. len preto, že sám sťažovateľ na základe svojho presvedčenia hodnotí tie isté dôkazy s iným do úvahy prichádzajúcim výsledkom. V takom prípade totiž nie je možné napadnutému rozsudku vytknúť žiadnu vadu v zmysle uvedeného ustanovenia (R 53/1992). V prejednávanej veci odvolací súd ani sám na základe svojho presvedčenia nehodnotil tie isté dôkazy s iným do úvahy prichádzajúcim výsledkom, ako tieto dôkazy hodnotil súd prvého stupňa.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami, predstavami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov.

Sťažovateľ primárne vytyka krajskému súdu, že v odvolacom konaní, ktoré bolo vedené pod sp. zn. 2To/97/2012 zrušil v poradí prvý, oslobodzujúci rozsudok súdu prvého stupňa pričom práve toto prvé rozhodnutie odvolacieho súdu označuje za tzv. prekvapujúce. Treba uviesť, že zo žiadneho právneho predpisu, ani z judikatúry všeobecných súdov a ani Ústavného súdu SR nevyplýva povinnosť odvolacieho súdu upozorňovať obvineného a jeho obhajcu na procesný postup odvolacieho súdu výsledkom ktorého je zrušenie oslobodzujúceho rozsudku a vrátenie veci súdu prvého stupňa na nové konanie.

Pokiaľ ide o rozhodnutie odvolacieho súdu vedené pod sp. zn. 2To/97/2012 zo dňa 31. 10. 2012 s poukazom na odôvodnenie uznesenia Ústavného súdu SR č. ÚS 321/2015 zo

dňa 26. augusta 2015 pod bodom II.A, body 7,8 nie je daný dôvod k podaniu vyjadrenia Krajského súdu v Žiline, pretože vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu bola ústavná sťažnosť odmietnutá podľa § 25 ods. 2 Zákona o ústavnom súde ako podaná oneskorene.“

5.2 Predsedníčka najvyššieho súdu vo svojom liste č. KP 3/2015-64 z 1. októbra 2015 ozrejmila stanovisko dotknutého senátu najvyššieho súdu, z ktorého vyplýva, že *„Vzhľadom na stanovisko prijaté plénom Ústavného súdu považujem vyjadrenie senátu 5 Tdo za obsolentné.“*

6. Právnemu zástupcovi sťažovateľa boli predmetné vyjadrenia všeobecných súdov doručené 22. októbra 2015.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

8. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

9. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne. Podľa čl. 40 ods. 2 listiny každý, proti komu sa vedie trestné konanie, sa pokladá za nevinného, kým sa právoplatným odsudzujúcim rozsudkom súdu nevysloví jeho vina.

11. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, obdobne aj podľa čl. 36 ods. 1 listiny, spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06). Súčasne má

každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

12. Podľa ustanovenia § 34 ods. 1 Trestného zákona trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov; trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatela spoločnosťou. Podľa ustanovenia § 165 ods. 1 Trestného poriadku odsudzujúci rozsudok musí obsahovať výrok o treste s uvedením zákonných ustanovení, podľa ktorých bol trest uložený alebo podľa ktorých bolo od potrestania upustené, a to prípadne s poukazom na prijatú záruku.

Podľa ustanovenia § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

Podľa ustanovenia § 368 ods. 2 Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje inak, rozhodnutím podľa odseku 1 sa rozumie

- a) rozsudok a trestný rozkaz,
- b) uznesenie o postúpení veci okrem uznesenia o postúpení veci inému súdu,
- c) uznesenie o zastavení trestného stíhania,
- d) uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania,
- e) uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného,
- f) uznesenie o schválení zmieru a zastavení trestného stíhania,
- g) rozhodnutie o uložení ochranného opatrenia,
- h) rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol.

Podľa ustanovenia § 369 ods. 2 Trestného poriadku proti právoplatnému rozhodnutiu súdu druhého stupňa môže podať dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1... b)

obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka. Podľa ustanovenia § 370 ods. 1 Trestného poriadku druhá veta ak sa dovolanie podáva v prospech obvineného, možno ho podať do troch rokov od doručenia rozhodnutia obvinenému. ... Podľa ustanovenia § 377 Trestného poriadku o dovolaní rozhoduje najvyšší súd.

13. Z pohľadu ústavnoprávneho teda treba určiť povahu prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd. V konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojoľnej aplikácie jednoduchého práva (I. ÚS 331/09, I. ÚS 316/2011). Inými slovami, v prípadoch posudzovania individuálnych sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je úlohou ústavného súdu preskúmavať príslušné právne predpisy a prax in abstracto, ale obmedziť sa, nakoľko je to len možné, na posúdenie konkrétneho prípadu na účely zistenia, či spôsob, akým boli uvedené predpisy aplikované alebo sa dotkli sťažovateľa, viedol k porušeniu ústavy a príslušných medzinárodných zmlúv.

14. Sťažnosť sťažovateľa, ktorá bola uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 321/2015-16 z 26. augusta 2015 prijatá na ďalšie konanie, smerovala v jej prvej rovine voči uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 10/2015 z 26. februára 2015, ktorým tento súd odmietol sťažovateľom podané dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok v jeho právoplatne skončenej trestnej veci; sťažovateľom prezentované výhrady voči napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu sú koncentrované do bodu 3.1 tohto rozhodnutia. V druhej rovine svojej argumentácie sťažovateľ brojí voči predovšetkým skutkovým záverom vyplývajúcim z uznesenia krajského súdu sp. zn. 2 To 78/2013 z 2. októbra 2013, ktorým bolo zamietnuté ním podané odvolanie voči rozsudku Okresného súdu Žilina sp. zn. 22 T 95/2011 z 22. februára 2013, ktorým bol odsúdený za prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona a iné, pričom jeho argumentačné námietky smerujúce voči napadnutému rozhodnutiu krajského súdu sú vyjadrené v bode 3.2 tohto rozhodnutia.

15. Najvyšší súd vo svojom uznesení sp. zn. 5 Tdo 10/2015 z 26. februára 2015 dôvodil:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) v prvom rade zisťoval, či dovolanie obvineného [REDAKOVANÉ] spĺňa všetky zákonné náležitosti a konštatuje, že dovolanie bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonnej lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.), ale súčasne aj to, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

Podľa § 382 písm. f/ Tr. por. dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

Zo spisového materiálu možno zistiť, že obvinený [REDAKOVANÉ] uložený peňažný trest vo výmere 160,- Eur vykonal dňa 17. januára 2014 zložením uvedenej sumy na účet Okresného súdu Žilina (záznam o zložení na č. 1. 396).

Krátka guľová zbraň - samonabíjacia pištoľ zn. Arrow, model 002, 9 mm Luger, výr. č. PS 600252, bola zaistená od obvineného podľa § 21 ods. 1 zák. č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov dňa 16. júla 2009 a dňa 17. júla 2009 bola prevzatá podľa § 92 Tr. por. povereným príslušníkom Policajného zboru SR, ktorý vo veci vykonával skrátené vyšetrowanie a nachádzala sa počas trestného konania na Obvodnom oddelení Policajného zboru SR v Kysuckom Novom Meste.

Trest prepadnutia veci, uvedenej krátkej guľovej zbrane, bol vykonaný v súlade s ustanovením § 428 ods. 1 Tr. por., postupom upraveným v § 78b ods. 1, ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špeciálny súd a vojenské súdy v znení neskorších zmien a doplnkov a tiež v súlade s § 62 zákona č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive v znení neskorších predpisov, keď právoplatný a vykonateľný výrok rozsudku okresného súdu, ktorým bol uložený trest prepadnutia veci a uznesenia krajského súdu bol 30. mája 2014 zaslaný príslušnému Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru SR, Útvaru správnej služby v Žiline.

Podľa § 92 ods. 2 Tr. zák., ak ide o odsúdenie na tresty uvedené v § 32 písm. b/ až k/, dochádza k zahladeniu odsúdenia ich vykonaním. V ustanovení o druhoch trestov je peňažný trest uvedený v § 32 písm. d/ Tr. zák. a trest prepadnutia veci v § 32 písm. f/ Tr. zák.

Podľa § 93 ods. 1 Tr. zák., ak bolo odsúdenie zahladené, hľadá sa na páchatel'a, ako keby nebol odsúdený.

V danom prípade výkonom peňažného trestu a trestu prepadnutia veci, teda už od času pred podaním dovolania, sa na obvineného [REDAKOVANÉ] hľadá, akoby nebol odsúdený.

Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý znamená vážny prielom do právoplatnosti a predpokladanej stability konečného a vykonateľného rozhodnutia. Jeho zmyslom je, za prísne vymedzených podmienok, zvrátenie existencie odsúdenia páchatel'a, aby nedošlo k trestno-právnomu následku, t. j. sankcii spojenej s týmto odsúdením.

Práve preto, že ide o prielom do naznačenej stability konečného a vykonateľného rozhodnutia na základe tohto mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým sa dáva možnosť dvom hlavným proti sebe stojacím stranám v trestnom konaní (odhliadajúc od práva ministra spravodlivosti, ktorý nie je stranou v konaní) prokurátorovi a obvinenému dosiahnuť vyvolanie mimoriadneho konania pred najvyšším súdom na preskúmanie niektorých právoplatných rozhodnutí, zákon obmedzuje možnosť podania dovolania len obmedzenému okruhu subjektov, v obmedzenom rozsahu, zo špecificky vymedzených, kvalifikovaných dôvodov a len proti niektorým vymedzeným rozhodnutiam.

Keďže sa možnosť tohto opravného prostriedku dáva predovšetkým dvom hlavným proti sebe stojacím stranám v konaní, základným princípom, ktorým sa musí tento inštitút mimoriadneho opravného prostriedku riadiť, je princíp rovnosti strán a to jednak čo do možnosti podania tohto opravného prostriedku, tak aj v samotnom procese, v konaní o ňom pred súdom. Pri dodržaní tejto základnej zásady v trestnom konaní by bolo proti jej zmyslu, aby strana v konaní mala možnosť dovolať sa mimoriadnym opravným prostriedkom konania na najvyššom súde vo veci, v ktorej už bol trest zahladený s účinkami, že sa na páchatel'a hľadá akoby nebol odsúdený.

Podľa § 368 ods. 1 Tr. por. dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

V § 368 ods. 2 Tr. por. sú uvedené rozhodnutia, ktoré treba rozumieť, ak tento zákon neustanovuje inak, ako rozhodnutia podľa odseku 1, proti ktorým možno podať dovolanie. Pod jeho písmenom a/ sa uvádza rozsudok a trestný rozkaz, bez bližšej špecifikácie, aký rozsudok sa má na mysli. V nadväznosti na ostatné ustanovenia Trestného poriadku o dovolaní, i tie, ktoré sa týkajú rozsudku, je zrejmé, že sa má na mysli tak odsudzujúci, ako aj oslobodzujúci rozsudok.

Odsudzujúcim rozsudkom v zmysle § 163 až § 168 Tr. por. treba rozumieť taký, ktorý obsahuje výrok o vine páchatel'a a ak nedošlo k upusteniu od potrestania, výrok o treste a prípadné ďalšie výroky o náhrade škody alebo o ochrannom opatrení. Odsudzujúcim rozsudkom teda treba zároveň rozumieť taký rozsudok, na základe ktorého existujú účinky, že sa na páchatel'a hľadá ako na odsúdeného.

Pokiaľ, tak ako v danom prípade, priamo zo zákona nastávajú právne dôsledky spojené s fikciou neodsúdenia, že sa v zmysle zákona hľadá na páchatel'a, ako keby odsúdený nebol, potom treba do všetkých dôsledkov právne považovať za neexistujúce odsudzujúce rozhodnutie takej osoby, na ktorú sa hľadá, akoby odsúdená nebola.

Predpokladom na podanie dovolania, ako mimoriadneho opravného prostriedku, je existencia odsúdenia páchatel'a. Pokiaľ platí fikcia neodsúdenia, ktorú zákonodarca spojil s inštitútom zahladenia odsúdenia, nemožno ju chápať podmienene tak, že pre určité prípady v trestnom konaní platí a pre niektoré nie.

Zahladenie odsúdenia spojené so zákonnou fikciou neodsúdenia, znamená, okrem iných dôsledkov spojených s bezúhonnosťou určitej osoby, že vo výpise z registra trestov sa jej zahladené odsúdenie už neuvádza. V oblasti trestno-právnej zanikajú nepriaznivé následky spojené s odsúdením páchatel'a. Treba vychádzať z toho, že neexistuje odsúdenie, ktoré by bolo dôvodom priťažujúcej okolnosti alebo recidívy trestnej činnosti. Zahladením odsúdenia s fikciou neodsúdenia môže taká osoba preukazovať stav svojej bezúhonnosti. Nie je už povinná pri rôznych príležitostiach, napr. pri prijímaní do zamestnania, pri žiadostiach o niektoré povolenia, oprávnenia a pod. uvádzať odsúdenie, ktoré už bolo zahladené. Platí to aj obrátene zo strany iných subjektov vo vzťahu k tejto osobe.

Odpadnutie prekážky odsúdenia teda môže viesť k vzniku alebo k obnoveniu takých právnych vzťahov a práv, ktoré občan nemohol nadobudnúť alebo sa ich nemohol dožadovať, pokiaľ u neho existovala prekážka odsúdenia páchatel'a.

Keďže v dôsledku toho, že odsúdenie bolo zahladené, môžu vznikať nové právne vzťahy, ktoré by inak nemohli nastať, ak by neexistovala podmienka bezúhonnosti, potom by bolo vážnym zásahom do stability právnych vzťahov, ak by na základe dovolania strany v trestnom konaní bolo možné zvrátiť nový právny stav vznikajúci po zahladení odsúdenia spojeného s fikciou neodsúdenia.

Keďže v predmetnom prípade nastal zo zákona stav zahladenia odsúdenia, ktorý znamená, že neexistuje odsúdenie, ktorým sa uložila sankcia, jeho dôsledkom musí byť i to, že podanie dovolania, ako mimoriadneho opravného prostriedku, už neprichádza do úvahy.

Vychádzajúc z uvedenej zákonnej fikcie neodsúdenia obvineného [REDAKOVANÉ], považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie za neprípustné, lebo nesmeruje proti existujúcemu odsudzujúcemu rozhodnutiu, proti ktorému by ho bolo možné podať v zmysle § 368 ods. 1 a 2 Tr. por. Preto dovolanie obvineného podľa § 382 písm. f/ Tr. por. odmietol.“

16. Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uplatňuje zásadu prednosti ústavne konformného výkladu (IV. ÚS 186/07, PL. ÚS 15/98, II. ÚS 148/06), z ktorej okrem iného vyplýva, že „v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd.“ (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 186/07). Ústavný súd pri posudzovaní konkrétnych prípadov nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07).

17. Pojem svojvôle možno aplikovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s princípom spravodlivosti alebo ho urobí v inom než v zákonom ustanovenom a právnom myslení či konsenzuálne akceptovanom význame alebo bez bližších nerozpoznateľných kritérií. Označené porušenie niektorej z noriem jednoduchého práva v dôsledku svojvôle alebo v dôsledku interpretácie, ktorá je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, mohlo byť spôsobilé zasiahnuť do označených základných práv sťažovateľa.

18. Ústavný súd vo veci sp. zn. PLz. ÚS 4/2015 z 18. marca 2015 v podstatnom uviedol, že «... ústavný súd je toho názoru, že z hľadiska prípustnosti podania dovolania je bez významu, či sa v dôsledku zahľadania odsúdenia hľadá na osobu odsúdeného ako na osobu, ktorá odsúdená nebola, keďže z hľadiska prípustnosti podania dovolania je rozhodujúce to, či existuje odsudzujúce rozhodnutie a či toto odsudzujúce rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Tomuto záveru plne korešponduje aj znenie citovaného ustanovenia § 165 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého odsudzujúcim rozsudkom je rozsudok, ktorým súd obžalovaného uznal za vinného. Inak povedané, podmienkou podania dovolania je existencia už samotného odsúdenia páchatel'a - podmienkou podania dovolania nie je absencia zahľadania odsúdenia spojená so zákonnou fikciou neodsúdenia. Fikcia neodsúdenia sťažovateľa vyplýva z vykonania uloženého peňažného trestu na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku, pričom odopretím práva podať dovolanie proti takémuto právoplatnému rozhodnutiu by nebolo možné naplniť deklarovaný účel inštitútu dovolania, ktorým je odstrániť účinky založené nezákonným právoplatným rozhodnutím.

...

Existencia odsudzujúceho rozhodnutia totiž uplatnením fikcie neodsúdenia nezaniká, pričom trest, ktorý odsúdený vykonal a ktorý bol odsúdenému zahladený, má stále platný právny základ v odsudzujúcom rozhodnutí.

a) Aj po zahlodení odsúdenia spojeného so zákonnou fikciou neodsúdenia tak zostávajú zachované účinky spojené s vykonaným a zahladeným trestom vo vzťahu k odsúdeniu, a to v prvom rade vo forme záznamu v odpise z registra trestov, pričom práve odpis z registra trestov bez evidovaného odsúdenia páchatel'a je zákonnou podmienkou

a predpokladom na plné uplatnenie subjektívnych práv páchatel'a, napr. práva na zamestnanie, a to práve v prípade v štátnej správe.

b) Nemožno opomenúť ani skutočnosť, že so zahladením odsúdenia páchatel'a nezanikajú ani ďalšie účinky spojené s uloženým, ale zahladeným trestom, ako je napr. strata vážnosti v spoločnosti, keď účelom uloženého trestu je v zmysle ustanovenia § 34 ods. 1 Trestného zákona okrem iného aj vyjadriť morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou, ktorý je naplnený už právoplatným uložením trestu, pričom jeho vykonaním a následným zahladením tieto účinky nezanikajú a nie sú ani automaticky reparované. Aj z hľadiska cti a dobrého mena tak pre odsúdeného môže predstavovať zásadný rozdiel, či došlo „len“ k zahladeniu jeho odsúdenia alebo či došlo k zrušeniu odsudzujúceho rozhodnutia.

c) Vzhľadom na to, že existencia odsudzujúceho rozhodnutia uplatnením fikcie neodsúdenia nezaniká, nemôže odsúdený v súvislosti s jeho vykonaním žiadať ani napr. náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, keďže existencia právoplatného odsudzujúceho rozhodnutia znamená, že trest bol uložený v súlade so zákonom.

d) Ústavný súd poukazuje ďalej aj na to, že vykonaný a zahladený trest postihuje páchatel'a aj sekundárne, keď už samotné právoplatné rozhodnutie, ktorým bol páchatel' uznaný za vinného a bol mu uložený trest, zakladá pre poškodeného právny titul na uplatnenie práva na náhradu škody a trov v civilnom konaní (pokiaľ náhrada škody nebola poškodenému priznaná už v trestnom konaní).

e) Pokiaľ ide o nepriaznivé účinky spojené s odsúdením, k zániku ktorých nedochádza ani zahladením odsúdenia, je napokon potrebné osobitne zdôrazniť, že aj v zmysle judikatúry samotných všeobecných súdov zahladením odsúdenia alebo zákonnou fikciou neodsúdenia právne zaniká iba skutočnosť odsúdenia za trestný čin, ale nie aj sama skutočnosť, že páchatel' spáchal trestný čin (R 7/1975). Fikcia, v zmysle ktorej sa na páchatel'a hľadí, akoby nebol odsúdený, nelikviduje samotný fakt spáchania činu, nebráni tomu, aby súd pri hodnotení osoby páchatel'a v neskoršom trestnom konaní pre iný trestný čin prizeral na skutočnosť, že páchatel' spáchal trestný čin, a aby z tohto vyvodil príslušné závery z hľadiska sklonu páchatel'a k trestnej činnosti, jeho vzťahu k spoločenským hodnotám chráneným Trestným zákonom, možnosti jeho nápravy a podobne. Závažnosť

tejto skutočnosti je však zásadne menšia ako závažnosť skutočnosti, že páchatel' už bol odsúdený (R 10/1974).

Vychádzajúc z už uvedeného, možno bez akýchkoľvek pochybností konštatovať, že zahladením odsúdenia nedochádza k odstráneniu všetkých nepriaznivých účinkov spojených s odsúdením.

Podľa názoru ústavného súdu osobe, ktorej odsúdenie bolo zahladené, nemožno odňať možnosť podať dovolanie proti odsudzujúcemu rozhodnutiu len z toho dôvodu, že jej odsúdenie bolo zahladené, keďže by sa jej tým odňala možnosť, aby (v prípade odôvodnenosti dovolania) v konečnom dôsledku dosiahla zrušenie rozhodnutia o svojom odsúdení, a teda dosiahla odstránenie už uvedených negatívnych dôsledkov odsúdenia.

Možnosť podať dovolanie v danom prípade predstavuje výkon základného práva na súdnu ochranu, pričom právnym poriadkom umelo konštruovaná skutočnosť - fikcia neodsúdenia, nemôže uprieť či znemožniť odsúdenému prístup k mimoriadnemu opravnému prostriedku, ktorého prípadné vyhodnotenie ako dôvodného a oprava vymedzených procesných a hmotnoprávných chýb môže následne v konečnom dôsledku vyústiť do oslobodenia odsúdeného - tzn. preukázania nespáchania trestného činu.

...

Vychádzajúc z už uvedeného, možno uzavrieť, že účinky spojené s uloženým a zahladeným trestom v dôsledku jeho vykonania postihujú odsúdeného v možnosti uplatnenia jeho subjektívnych práv a civilnoprávných vzťahov a práve cieľom a účelom práva odsúdeného podať dovolanie je zabezpečenie reálneho a účinného prostriedku nápravy - reparácie účinkov uloženého a zahladeného trestu, z dôvodu jeho vykonania odsúdeným.

Odopretie práva podať dovolanie odsúdenému len z dôvodu, že sa na neho v dôsledku vykonania mu uloženého peňažného trestu hľadí ako keby nebol odsúdený, neprimeraným spôsobom a v rozpore s podstatou a účelom inštitútu dovolania obmedzuje prístup odsúdeného k súdnej ochrane, čím zasahuje do podstaty a zmyslu základného práva na súdnu ochranu.

Inak povedané, ak odsúdenému bol uložený peňažný trest a odsúdený tento peňažný trest vykonal zaplatením sumy peňažného trestu, na základe čoho došlo k zahladeniu uloženého peňažného trestu, v dôsledku ktorého sa na odsúdeného hľadí ako keby nebol

odsúdený, nemožno odsúdenému odoprieť právo podať dovolanie len z dôvodu, že uložený peňažný trest mu bol zahladený, keďže by tým došlo k zásahu do podstaty a zmyslu základného práva na súdnu ochranu.».

V nadväznosti na už uvedené ústavný súd vo veci sp. zn. PLz. ÚS 4/2015 z 18. marca 2015 vyslovil záver:

„Odsúdenému, ktorému bol uložený peňažný trest a ktorý tento uložený peňažný trest vykonal zaplatením sumy peňažného trestu, nemožno odoprieť právo podať dovolanie len z dôvodu, že jeho odsúdenie bolo zahladené, keďže by tým neprimeraným spôsobom a v rozpore s podstatou a účelom inštitútu dovolania došlo k obmedzeniu prístupu odsúdeného k súdnej ochrane, čím by sa zasiahlo do podstaty a zmyslu základného práva na súdnu ochranu.“

19. Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou. K výkladu právnych predpisov v generálnej rovine ústavný súd už judikoval, že „Výklad právneho predpisu nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva. Medzera v právnej úprave nemôže mať za následok porušenie základného práva sťažovateľa garantovaného v ústave. V takomto prípade je potrebné použiť taký výklad, ktorý by základné právo nielenže neporušoval, ale naopak, garantoval“ (II. ÚS 31/04), pričom vo vzťahu k aplikácii čl. 152 ods. 4 ústavy uviedol, že „V situácii, keď právnu normu možno vysvetľovať dvomi spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi podľa čl. 11 ústavy a druhý výklad je s nimi v nesúlade, nejestvuje ústavný dôvod na zrušenie takej právnej normy. Všetky štátne orgány majú vtedy ústavou určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4)“, (PL. ÚS 15/98), ako aj konštatoval, že „všeobecné výkladové pravidlo uvedené v čl. 152 ods. 4 ústavy je možné uplatniť iba u všeobecne záväzných právnych predpisov s právnou silou nižšou ako ústava sama“(I. ÚS 30/99). Článkom 152 ods. 4 ústavy sa vytvára právny základ pre pravidlo „Zákony sa vysvetľujú pomocou ústavy. Ústava sa nevysvetľuje pomocou zákonov s výnimkou vzťahov, v ktorých ústava výslovne odkazuje na podrobnejšiu úpravu zákonom.“ (Ústava Slovenskej republiky – komentár, druhé prepracované vydanie, február 2007, Ján Drgonec, s. 1143). Inými slovami, „K prvkom

implikovaným v ústavnom princípe právneho štátu sa radí taká interpretácia a aplikácia práva, pri ktorej sa okrem formálnych znakov právnej úpravy rešpektuje aj obsah právnej úpravy. Identifikácia obsahu právnej úpravy by sa mala začať určením účelu právnej normy.“ (Ústava Slovenskej republiky – komentár, druhé prepracované vydanie, február 2007, Ján Drgonec, s. 16).

20. «Ustanovenie čl. 152 ods. 4 má povahu generálneho príkazu adresovaného všetkým subjektom, ktoré vo svojej činnosti interpretujú a aplikujú pramene práva. Toto ustanovenie neurčuje subjekty, ktoré sa pri výklade a uplatnení všeobecne záväzných právnych predpisov majú správať podľa čl. 152 ods. 4. ... V právnom štáte možno rozumne očakávať a vyžadovať, aby orgány štátu, rovnako ako všetky ostatné orgány verejnej moci, ale aj subjekty súkromného práva (fyzické osoby a právnické osoby) pri výklade a uplatnení všeobecne záväzného právneho predpisu postupovali v súlade s ústavou. Preto príkaz čl. 152 ods. 4 zaväzuje každého, subjekty verejného aj súkromného práva. ... príkaz čl. 152 ods. 4 zakladá povinnosť orgánov verejnej moci postupovať podľa čl. 152 ods. 4 ex offio. Predpokladom uplatnenia čl. 152 ods. 4 v činnosti orgánu verejnej moci teda nie je „uplatnenie nároku“ oprávnenou osobou s voliteľnými právnymi účinkami, pri ktorých ten, kto požiada, aby sa voči nemu konalo v súlade s čl. 152 ods. 4, má právo vyžadovať dodržanie ústavného príkazu, kým ten, kto výslovne nepožiada o rešpektovanie príkazu čl. 152 ods. 4 ústavy, nezíska oprávnenie na postup podľa čl. 152 ods. 4 ústavy.» (Ústava Slovenskej republiky – komentár, druhé prepracované vydanie, február 2007, Ján Drgonec, s. 1144).

21. Ak teda zákonodarca prejavil vôľu poskytnúť v dovolacom konaní korekciu nielen Trestným poriadkom vymedzených hmotnoprávných a procesnoprávných chýb pri realizácii trestnoprávnej represie, ale aj na to nadväzujúcej požiadavky ochrany tých základných práv a slobôd, ktoré môžu byť takýmito chybami dotknuté, je potrebné takúto požiadavku rešpektovať a aj cestou prednosti ústavne konformného výkladu zohľadniť v rozhodovacej činnosti príslušného orgánu verejnej moci v posudzovanom prípade najvyšším súdom. Ústavný súd, opierajúc sa o svoje východiská (bod 16, 19 a 20, pozn.) a riadiac sa záväzným právnym názorom vysloveným v zjednocujúcom stanovisku pléna

(bod 18, pozn.), sa stotožňuje s argumentačnými námietkami sťažovateľa (pozri bod 3.1, pozn.) a konštatuje, že najvyšší súd, rozhodujúc o sťažovateľom podanom dovolaní, postupoval reštriktívne a nevykonal ústavne súladný výklad príslušných ustanovení Trestného poriadku, keď svoj záver o odmietnutí sťažovateľom podaného dovolania založil na závere o vykonaní uloženého peňažného trestu a zahladení sťažovateľovho odsúdenia, čím tak porušil sťažovateľom označené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny.

22. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie... Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

23. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 10/2015 z 26. februára 2015. Na základe konštatovania porušenia ústavnosti v danej veci v dôsledku vyslovenia porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny ústavný súd uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 10/2015 z 26. februára 2015 zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na nové konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

24. Ústavný súd, riadiac sa princípom sebaobmedzenia a zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011) nepovažoval za vhodné ani účelné zaoberať sa ďalšími sťažovateľom predstretými námietkami (pozri bod 3.2, pozn.) smerujúcimi voči uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 To 78/2013 z 2. októbra 2013 vrátane sťažovateľom označeného práva na prezumpciu neviny podľa čl. 40 ods. 2 listiny, pretože práve z dôvodu zrušenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu a vrátenia veci na ďalšie konanie má najvyšší súd nielen možnosť, ale aj povinnosť v rozumne dostatočnej miere vysporiadať sa opätovne aj s týmito námietkami sťažovateľa a následne o nich rozhodnúť v rámci dovolacieho

konania. V tejto súvislosti ústavný súd podčiarkuje, že predstavuje ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Z uvedených dôvodov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

25. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu v súlade s ich vyčíslením jeho právnym zástupcom za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku odporcu) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 139,83 € + režijný paušál vo výške 8,39 € v roku 2015 + DPH vo výške 29,64 €, čo v súhrne predstavuje sumu 355,72 €. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

26. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2015